

ACC. N:R M. 9660: 1-20

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Ellida Ohlsson*  
 Härad: *Vimmerby* Adress: *nr. 5 Lvenstorp, Skurup*  
 Socken: *Skurup m. fl.* Berättat av: *egna anförare samt egna iakttagelser*  
 Uppteckningsår: *1945* Född år *1847-1889* *Skurup*

*Barnafödsel, barnsöl och kyrkotagning*  
*under 1800-talet* s. 1-20.

*se teckning*  
*av gillesbord*  
*i acc. n. 9655!*

Skriv endast på denna sida!

Barnaförelse, Barnsöl och Kyrkostyrelse  
under 1800 - Talet

När det väntades "smott" till värderna; det var de enklare  
hemmen där hade de grannbarnen som man hade intimare  
umgänge med i tid förberetts, de skulle bista i så den hade  
den blivande modern fått många goda råd i barningar om  
den väntetiden. Fanns det barn i huset/sitt skulle de nogfylligt  
vålogas när grannskapet av barnaförelsen när hennes stund  
kom. Fanns inga gamla i huset så långt därifrån att det ej  
lindes det när modern "ropa på de stora a - a" som kom.  
de ta hand om den lilla nägon av grannarna som då förans-  
kommit med i förväg ta hand om den i när de kommo vider  
man vad det var pågå om i de tyger om hand i frukt sin "strö-  
ken" leverast ingen alla barnamorskan som fiskat upp den  
i trograven i kom med den i sin väska "gjort vitt i yttre  
avlägsnats fördes barnen åter till hemmet. Då måste man  
"ligga i barna den lilla" tills den blev upprättad efter luft-  
rensar eller vistelsen i trograven; det var ju helt naturligt

och där Toru fick honom behålla till de sjätte som ett av  
sammankommet ibland andra till 12-14 års ålder sörjda de  
ej kommit tillfälle att lyssna till morrens detaljerade berättel-  
ningar var emellan då de i hemmet glömde att "mamma" och  
ha öra.

Barnmorstern hade naturligtvis som Tungsten på i friväl.  
Hon hade för, med de dåliga vägar i trafikmedel som då fanns  
ibland hela minsta väg att färdas i alla väder i regn och is  
de i alla slags dåliga åkdon i det kunde ofta att man väl  
med henne flera gånger under färderna i att skjuta under fäst  
gå i mörkret i städje mot regnen medan hon satt i den östra  
kade i så som hon till en viss förtroende förföras i genom-  
rät, i att man fäst vänta på henne i Fimtel i även att  
gramkomorna i barnsängskörmen mest red ut sakerna gjär-  
sa under väntetiden det trädde att om det inte blev  
upp kan naturen pröva de djupa ibland barnet ta skada deras  
särskilt fysiskt som psykiskt. Det fanns nästan totalt illdne  
barnen som varo med sin hjälp för alla i omgivningerna när

alla följande många skedde i hemmet i de vras "nästna lilla grå som  
barnamorskan"

Det förekom aldrig då, intill 1890-talet, att en barnsiffriska  
låg till sängs medan barnet föddes. Man skulle föda sitt barn  
vaktande i en lämnstol som därför ofta kallades för jämnastol,  
där i bröst därpå på två stolar bedröjs smärta i gramporin-  
nerna skulle stridja henne i andra biträda barnmorskan berke  
kaffe i värmade bädratten, det behövdes då verkligen flera hjälpar.  
Endast om lifaren måste anlitas, i det gjorde man i första lag  
lades brinner i då på ett bord i det iaknades som något ma-  
stärade som blev förmål för vidlyftiga utläggningar kvin-  
nor emellan.

Någon lugnare tänkte man inte på. På t. ex. kan jag varit  
närvarande att man tagit fram luren i linne därför att man  
tröt sig förmågan att kända dottern, men så slapp man.  
Det kom således inte i fråga med osedvänligt med rent  
linne i vanliga fall. Talen av barnsängsfieber var också  
många för, så på 1880-talet då de vrasa talade att

ACC. N:R M. 9660: 4.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

en gammal bamsniska som tjänstgjort här i en mans ålder  
"Tacka vår himmelske God" när komman dag där man är  
minstade att hon ej var nog reelig förbigått kunde som man  
från antitast & hämtat grammatikens som var nog i denna  
tidseuelig. Då hade flera av hennes patienter dött för  
hennes så många dagar att det sätte spår efter sig i tiden.  
Vid samma tid kunde det också vanligt ofta att bärinner-  
na inte kunde följa sina barn utom dagar utom att ha  
blivit förlorade. När i Hennesdagens skole till i med att  
barn ha blivit fört redan mer än dött varom en grannad  
i nämnda kyrkogårdens frimåder. När en bamsängskörinna  
dög utom att ha blivit förlorad fick hon med sig i bistan  
en flaskan med vatten liksom i borden. Tjäl i vat i när man  
kom till kyrkogården med hennes bista sattes den med  
en stund i ingången till kyrkogården därför att man  
trädde att den död förlorades när bistan föder in i det  
vidda området i man skulle ge den tid kanske också någon  
sening avrigo av det som var hedniskt i orient när bloderna  
ringde.

Amars vilde man ju aldrig med ett lik.  
 De många fallen så kända g. kunde förstås tillkomma  
 mins ganska de stora mängden blod som då var i bruk  
 men det var nog några läkares utslag de tagit fasta på.  
 Vad som är säkert är att fallen var många i många sam-  
 fings tid denna tid i ar dessa anledningarna styms.  
 Tilläggs här att allt badrättas i annat som haft med sig.  
 så att g. så ut i förströda inkommer inte på kom-  
 under öppen himmel, så g. heller det vatten man trättat  
 en död i.

Berijana. När barnet var föt kom en gammal kvinna i åren  
 närmast g. så kom för att se om barnet i se barnet.  
 (en g. så kom i sinnet) i glädje med frälsning  
 dels över att det gått lyckligt (eller för att hjälpa om du g. så  
 var fallet) i dels om barnet var välskapat, d. över. Det var  
 ju såliga f. som berättat den levande barnet i "lyck-  
 lighetsmärke" och lyta. Tröddes uppstå ar västra allting  
 som barnet rätt eller g. i fel i de första (mala) rederna

ACC. NR M. 9660:6.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

visade sig stak (andra kunde visa sig intill 40 års ålder). Fanns  
något lyte i och man sina betken huraden ihop för att sm-  
da ut vad som kunde vara orsaken så att vinden snarast  
möjligt kunde börja "gräa röd" för det det var visst inte  
säkert om råkade det bästa första gången. Ett av de lyde  
som visade sig stak var att barnet ville ta bröstet de hade  
närden nekade liksom till gods när den blivit gjuten något  
i det uttrycket till endast om barnet ihop man i en vem i  
när den fick förtäret motsvarande nekade inte barnet heller  
längre, det kunde lätt så i den sträcket.

Barnet lög för modern men det presenterades inte i  
några fina perodplagg, nej tröstom, det första barnet  
fick på sig var alltid nytt av gammalt litet linne i  
ylltyg, detta för att barnet inte som vuxen skulle komma  
att kläda för mycket av sig i kläder i så var det även  
med de första strumporna de stickades alltid av uppått  
gam. Kanke är detta anledning till att de gamla babyplagg  
man träffar på i regel tycks vara sydda åt jättebabyer.

de första plaggarna ha varit så utslitna i förväg att de inte blivit förmodade att eftervärldas. De första-plagg jag såg i min barndom var rydda av utslitna skjortor i holländsk lina. Än de var i användning.

Barnets armar var ganska länge nedsepta intill kroppen under livet i spej och hemvävt tjockt ulltyg. Linten lindades tvärs om hela kroppen uppifrån öret och upp igen i baksidan. Länga band i rött och blått tyg ströps över och bitades i ändarna, benades i ändarna och ströps över. Det talades inte vid att vara tvärs i vid mitten av 1800-talet hade dessa tvärs ströps rydda av rydda tygströps, olika för pojkar och flickor och mjukt skinnbit till ytterligare skydd. Nocken i fötterna var de av bomull eller trasa av tunnare slag och användes skett ut. Det sådes att barnens skor förbjöds dem därför att barn tvättades av bakbandet (under knäna).

De besiktande kvinnorna kommo emellertid inte framkända, de hade med sig des sk. baslejan, en stickande rappa



ACC. N:R M. 9660:8.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

eller välling som, efter vad jag kan förstå förut betecknat är  
bort mjölk avsedd med ganska mycket ägg i visst mån-  
inte absolut säkert, en tillsett är som den annan varit,  
den skulle pigga upp i ge kraften, ägg används ju ha när-  
skilde egenskaper, förgiftade i starkare senare översers  
denne välling som baka i i ersätter av saftsoppa ofta  
med tillsetts av tvärs kunnagjorda kunnagryn, som också  
används för "mektiga", samt med vossin i vosten samt plättar  
då ingick äggen i plättarna, det var redan socker i saft-  
men allmänt summit insteg i allmogens matlagning i saft-  
mat blivit kaka mat men allmänt förut var ju saftmat  
nästan okänd på bondens bord. All mat som lades till  
varit måste ju avsmakas av mottagaren i det kunde vara  
ganska påfrestande men måste genomgå.

Raggan. När barnet på bäddades ner i raggan redan  
när den ätes var på benen efter 3-9 dagar var man inga  
med att lägga dit något till, var man inte jättnä-  
rskräpelig fanns i regel någon gammal ju- eller vossnoder

ACC. N:R M. 9660:9.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

som hade ett på att säga i som höll på det gamla att barn-  
 met skulle ha stäl i vaggan i huset inte fick vara vacker  
 så länge inte barnet var dött, detta till skydd mot trollen.  
 som gärna ville byta sig till de odröpta barnen mot sina fäder  
 ungar, öm om förbytning eller "sjnötning" (skifta = byta) blev en sagg  
 för det här där barnet. Ett vackert barn som från spärr  
 ålder förtäts av en gulskas ryken i blivit vandrings, psykiskt  
 defekt. Togs i äldre tid för en sådan förbytning i som var-  
 ning kunde de riktigt gamla ännu på 1890-talet alla på  
 exempel på övrigt förmodade byter som på det här tilliken  
 blivit förhindrade att byta, men minnet av dessa berättelser  
 har fallit helt i glömska minnet, så jag vet inte om dessa  
 gamla hade berättelserna från sin egen tid eller genom föräldrar.  
 Vaggan bäddades med flera fjäderdynor, över på en vagg-  
 dyna med yllevar i dess över ett ylle täcke, "vaggatäcke" samt  
 över det hela "vaggbandet" ett oftast vävt band som spän-  
 des så att två stänger lågs vävt frans över vaggan antingen  
 en jämförande eller knövis. De trädde genom att på två

ACC. N:R M. 9660:10.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

vid en videns orsakant i fästet om att på knappar i trida  
mitt emot. När lög barnet nedpackat med glesvett i gult  
hvit bindage om hela kroppen inklusive armar och under  
skyrade i för att även skydda detta mot drag bades och blödd  
lät över vaggans öre del.

Id gällde det att hålla vaggan i gång jämt, barnet var vant  
att gunga) antingen genom att vaggas med händer eller med  
barn, då kunde man även spela med något handarbete,  
eller medelst ett band som tillät lite större rörelse vilket vagg-  
gan skulle gå alltså utom de <sup>den</sup> vaggan var för den då fick den  
på inga villkor stannas i gång, ingen vuxen skulle vilja göra  
det i barn. Håller man efter så de inte vände vaggan gjorde  
man det skulle vaggan rusat åter till för. Trödde man  
fullt i fäst in i sin barn domstid, in över ridskeftet. När  
barnets tog upp höljdes vaggan noga igen även det hade  
haft några vidskeftig betydelse för, så var det även med  
en räng när man steg in den. Man såg visserligen om vaggan  
i tid som jag minns att det var för farman skulle bli kvar, men  
något av det andra fanns ändå kvar.

Barn dop

Li juut det var möjligt ville man i äldre tid ha barnet  
"baptisat" ofta innan modern var itustillad & visade barnet  
tecken till svaghet före det vädor, det har här förkommit  
att en gammal knekt utan religiösa intressen föraktat väd-  
dor. Enligt staten av 1800 talet kunde samtliga andra sig i detta  
varende så långt att man dog inför barnet i kyrkogång  
eller t. o. m. dögde med dopet ännu längre, man då kunde  
man<sup>na</sup> ofta skänka i ville inte tåla om att barnet var så gam-  
malt som det var. Vid bestämmande av namnet tyckes även  
far- eller morföräldrar ha fått ha ett ord med i laget & de  
gamla kallades upp, första barnet fick oftast namn efter  
faderns förälder, kallat om det var en pojke i andra efter  
moderns eller om efter faderns i dotter efter moderns släkt  
En annan ordning kallade också faderns resp. moderns närm-  
ste anförtradede första barnen till dopet. Det var inte van-  
ligt eller nyttigt att kalla upp en anförträd som ännu var  
i livet då kunde den gamle tycka att man förtäde livet

ACC. N:R M. 9660:12.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

en barnom, kan skulda di skuld dñ. För ringt sohö man gäma  
 gudarn i gudfr. Bland dem som var lite förnu än man jäst  
 var i man vilde ej gäma faddern bland eller kallade upp  
 barnen efter sådana personer som egde dåliga karaktär-  
 egenskaper och an de var rika eller nästskylda därför att  
 barnet även föddes bräs på gudfr i gudarn. En rik "gu-  
 mor" hade en stor peng eller en rikshed på barnets bröst  
 efter dopet samt gav det sedan full utstyrelse de första  
 riktiga bläderna av bättre material än den fattigare fri-  
 mädle fast alla gjorde så gott de förmådde om det så var en  
 kjöl man måste se om, och även andra gåvor i penningar eller  
 matvarer blers ikligare. Ett myt vep och en ny list, ofta en  
 vit ylletyg samt renskild vörre förde till vid dopet lister  
 med lundrit hantning, även en ny tröja i en krus vid halsen  
 rymtade. När man tog bort den kylen eller påstgård  
 för att på knutnat barnet fick gudarn dem besked om barn-  
 ets namn i skulle meddelas nästan då, då hade förut  
 kallito strängt konligt, i annat fall skulle barnet ej

ACC. N:R M. 9660 : 13.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

Trivas eller bli vid liv. Födelse skulle ju vara red  
dopet i Tris sin uppgift betydligt allvarigare än i våra  
dagar, de tyckte sig ha del i barnet.

Före arfviden hade modern eller gudmodern gjort i  
redning en sudd. Det var Trissa en kaka som var up-  
blötta med sabo i lagts i en tunn lapp. Blev barnet riktigt  
triss sudder fram ö gudmodern var lite på den i stök  
den så i barnets mun, allmänt bruk. Thuck barnet var  
måsten rattenöste det fick det god rengörst.

Dumhelt försöka mig något om att gudmoders skulle  
sätta sig en stund i barnets länstol (jämmerstolen?) med  
barnet men om det skulle vara den stol där barnet fötts som  
på något sätt skulle komma därigenom eller det skulle vara till  
gagn för barnet, Trivas, bli gudsfröken den komma att källa  
hemmet här och jag vill om, ej heller om om det var för  
eller efter dopet, dock tvivelaktigt det senare. Dock är dessa  
småa minnen av vad jag tycker mig ha hört i min barn-  
dom mer aldrig senare komma på bekärfat så svårade

ACC. N:R M. 9660:14.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

att de inte på tillmätas för stor betydelse, vad som är viktigt  
är att man allmänt kallar en lundstol för gromors-stol i att  
jag mångfaldiga gånger hört uttrycket: "Att de län i gromors-  
stolen", i att jämföra begreppen jämmerstol med gromors-  
stol låter sig inte göra men att först samtida måste de ha  
haft med varandra utan jämmerstol inga gromors. Efter dopet  
skulle barnet sitta i de slagg du dröjt i för att trivas.

Såväl bandet som kyrkogång var förbundna med gilla eller  
kolar, större eller mindre berunda på varaktighetsställning i fri-  
mogonhetsförhållande, man gynnade så gott man främjade, den  
fattigas gilla kunde utgöra en de värmaste samt som fri-  
tärning t. ex. bruna brän eller stadspisk och gäst. Hederstjänst  
var förallt padderna, främst quaden. Y de lundarne  
kunde komma, där man också trödes besöka. Ju desto med att  
de till komma i stora barnen, i mer den inte när bedröde  
ansträngs sig med förberedelserna utan hade hjälpsidor i  
överskåd. Orso dessa gilla, åtminstone det ena bandet  
"hustru gilla" att jämföra med andra familjeförster, där

15  
Således kan man som man hade förtäradt för ett med umätlig  
bjudning till grammas släkttingar och på söndagen och söndagen  
var liften, befataget som den var större på långt. Frågades om man  
hade ordna med förmågen och dagen innan gillat skickade  
förmågen till gillsgården samma som till andra stora  
fester, kakor, linor, mjölk och "mörslar" och förmågs bänkskorna  
skulle trakteras med något i liksom de vid begravning bjöds  
att de liket bjöds de här att se samut. Bordet dukades som  
till andra fester, förmågens kakor och mörslar utgjorde bröd-  
nyttan (se teckning). Gudsmålen: gudfari intogs vid bordet  
samma ställning som prästarna vid en begravning, näst  
efter prästen. Rätterna var de samma vid alla stora fester, under  
1890-talet och till och med i pålägg, brödet och gästerna njöt av  
framsett bröd i mörslaren. Pappas och sopps och klump  
stek (se förmågens i soppan kokade linor): till det fanns dock  
önskvärdt stekt utan förbrukning, risgrynsgröt i rött gröt den  
i till det fanns risgrynspudding, vin och kakor av alla de som  
kommit till samut som förmåga, undtogs barn av gästerna då



ACC. N:R M. 9660:16.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

man g' kunde ita upp o det blev det nästa ett stort partyt när  
bakern i kockbiten kunde upp gä till uppsett tyget.

Var kristna gillet en detta slag blev dock kyrkogångs gillet endast  
för de närmaste.

### Kyrkostugning

När den tiden från barnets födelse till föräldrarnas kyrkostugning  
ville denna sig inom hemmet. Det skulle aldrig fallit henne  
in att gå ut bland folk, hon var ensam i hemmet på något sätt  
tälla andra skada, inte en kyrkstugning från en plats till en annan  
fick inget, hon stannade i det gamla hemmet till hon  
blev kyrkostugan, som stora olägenheterna än oss, ingen  
tänkte annan än att det absolut skulle vara så. Jag minns  
från min barndom att man då gjorde sig över dem som då  
bröjde byta mot veder. Det var ombr. skolskiftet man  
bröjde sluta upp med att gå i kyrkan efter barnstid  
fäst i de stora församlingarna o så sammaningarna i  
de mindre. Det första gången det skedde minns jag  
som föräldrarna hade sina barnen tillhöra i talade om det

ACC. N:R M.9660:17.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

som något nästan lidniskt i kändiskt ja utan förskräckligt  
i nästan manade folket i ären oss listan att inte låta redan  
brottsfallet. Det var i regel de unga förtärligheterna som  
ignorerade kyrkostängningen i utan vidare gas sig ut i  
sällskapslivet i i arbete utan vidare, de äldre som frukt  
"gätt: kyrke" övergas i gäma garmat red: "Har ja gätt:  
kyrke för alla de andra går ja för dem med."

Kyrkogångspriman var bländ i varit i gäma på för som  
möjligt med något nytt skaffat just för detta tillfälle, en ny  
ridderjakt, spel eller skänning i kapp: "De fick ja när ja skulle  
gå i kyrke för Per," kunde man se. ofta påhåna. Men följden  
av gudsmorden eller, om denna var äldre eller annan orsak  
var lindriga, av ställföreträdande nära släkting, även  
denna i varit, alla tittade i smyg den mura direkt på  
kyrkogångspriman när den steg fram till pulen, för  
på knä i tron i hand av prästen, som "liddes: kyrke." Men  
blev också främst för ganska några årgångar iakttagelser i disk  
terades av primorna under lundagor på kyrkan, men

ACC. N.R. M. 9660:18.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

hon beft, hon kom såg ut i hon kom uppförde sig. Det var en lu-  
da att följa en kvinna i kyrkan i kvinnorna kunde smär-  
skryta om hon många barn de följt till dopet i hon många  
kvinnor de följt, detta när det gällde en äkta make i  
man fick "gå den granna vejen". Var den däremot en ogift  
kunde var det med blandade känslor man mottog uppma-  
get, men någon måste ju göra det, hon fick nämligen "gå den  
skitiga vejen", d. v. s. följa "stå skönt" (= skrift) i äldre tid inför  
församlingen, men mot slutet av 1800-talet inför prästen i  
sakristian i psi varnad innan hon blev kyrkostyrelsen i den  
var med andra kvinnor i ett annat slag av myfiken när  
man såg på henne i det hände också den som följde henne  
alltför väl till. Ja det kunde vara ganska värt för den ogif-  
ta modern som saknade nära anförbakter att på någon sätt  
hålla rätt barn till dopet, just därför att gudarna den då också  
måste följa barnens i kyrkan, hänt på den 1889.  
I Skump kyrkan fanns för intill den plats där pallen stän-  
des fram av kyrkan en offerstol där kvinnan hade att

Offra en slant efter lön i lägentur åt de fattiga, ett slags  
tackoffer, bettegt innan sedan bortföle denna offerstock  
finns ännu i behåll, det är en grovt tillagad jämbeslagen  
trästock med en springa i ena sidan i ena änden med ett  
grovt byggelläs på fram sidan, en ful tingost utan minsta  
pydnad, dockan mycket gammal.

Idag minns ännu från min barndomstid i Skungus  
stora församling hur vanligt det då var att prästen före  
guds tjäns lön börja kom med ett gängen till kyrkans mitt  
med prästskäppan på i boken i hand. Hockarna stod bereda  
i stället fram kallen när kvinnorna steg fram ö den  
som skulle kyrkostogas på på knä i prästen läste han  
meglade det så gott man kunde utan att inga för nyckel  
på sig. Det kunde då kända att det låg trä kvinnan på  
kallen samtidigt i bakom den stora trä följelämnare.

Det kände också sedan sedan höll på att alla bröt eller  
att den som följde med en skanningstift föll på knä ned  
vid den rätta i att prästen måste så distinkt säga den

ACC. N:R M. 9660:20.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

fälken som var den rätta i ge den andra Tecken att stiga upp.  
(man skulle ju anmäla byskötning så snart man  
många som larmas), då drog det: mungiporna på de gam-  
la erfarna men påstås jag åtskilligt bygd ut i primar-  
skansen. En sådan maten som jag själv berättat. Efter  
från tog påstås komma i hand i kon om "ladd: bysköt-  
i kunde åter delta i guds tjänsten i ge var den ville bland  
folk.

Lä gick livet åter i samma gång men som den stora  
mannen för att anmäla en ny värld med frägnen om.  
Kermt innan att en gäst sedan man var ättid ritt  
sades det lite spelfullt att: "De fick lappa påstås  
byger", det har varit endast ett Talesätt: Tid som  
måga minns i varo det härleden sig vet numera  
ingen, men att det var på något sätt nedrättande  
framgår ju dåvar i något som skulle skaffas i aksä  
bara med nedrättande ord.